

Protokoll fra rovviltnemndsmøtet i region 8 den 12.10.2018

Sted: Scandic hotell Vadsø

Tid: 09:00–16.00 møtetid sju timer pluss tre timer forberedelse

Til stede:

Rovviltnemnda	Andre	
John Karlsen (leder)	Mette Pedersen Anfeltmo	Troms bondelag
Ulf Ballo	Berit Anita Buljo Anti	Karasjok flyttsamelag
Aslak Mathis Eira	Magne Asheim	Statens naturoppsyn
Sigrund Hestdal	Aase Berg	FMTR
Trine Noodt	Ann Maret J. Eira	Næring og rovvilt i Finnmark
	Berit Marie Eira	Sametingsråd
	Berit E. Gjerstad	Mattilsynet
	Torhild Gjølme	FMFI
	Anne Guttormsen	FMFI
	Rasmus Kristoffer Høyning	FMFI
	Egil Kalliainen	Polmak flyttsamelag
	Christer Michaelsen	FMFI
	Bjørn Tore Søfting	Finnmark bondelag
	Berit Kristine Utsi	Kautokeino flyttsamelag
	Erlend Winje	Dyr i drift/NIBIO
	Andreas Vikan Røsæg	FMTR

Sakliste

32/18	Godkjenning av innkalling og sakliste	s. 2
33/18	Orienteringssaker	s. 2
34/18	Referatsaker	s. 2
35/18	Orientering fra hvert av flyttsamelagene	s. 2
36/18	Sametinget og deres arbeid med rovviltrelaterte saker v/Berit Marie P. E. Eira	s. 3
37/18	Anbefaling av gaupekvote i Troms og Finnmark samt fastlandsdelen av Nordland sør til Rombaksbotn 2019	s. 4
38/18	Resultater i kadaverhundprosjektet og litt om Norsk viltskadesenter v/Erlend Winje, NIBIO	s. 12
39/18	Presentasjoner fra organisasjonen i landbruket: Erfaringer etter skadesituasjoner til bjørn, hva fungerer og hva fungerer ikke?	s. 12
40/18	Dialogforum/samarbeidsforum der næring og forvaltning møtes. Møtet definerer rammer for et slikt forum	s. 12
41/18	Reindriftskonferanse – veien videre. Innledning ved Erlend Winje, prosjekt Dyr i drift	s. 13
42/18	Diverse orienteringer fra prosjekt Dyr i drift	s. 14
43/18	Kongeørnprosjektet – oppfølging av Stortingets flertallsmerknader	s. 14
44/18	Rovviltnemnda i region 8 melder behov for styrket SNO i Finnmark	s. 15
45/18	Møteplan 2019	s. 16

32/18 Godkjenning av innkalling og sakliste

Vedtak:

Vedtatt som innstilt.

Innstilling til vedtak:

Karen Anette Anti Oskal meldte avbud og kalte inn vara i e-post av 20.9.2018. Vara meldte avbud til møtet 11.10.2018. Rovviltnemnda for region 8 godkjenner innkalling og sakliste.

33/18 Orienteringssaker

- Nemnda orienterer om aktiviteter siden forrige møte
- Orientering fra Fylkesmannen i Finnmark
- Orientering fra Fylkesmannen i Troms
- Orienteringer fra andre instanser/interessenter som deltar på møtet

34/18 Referatsaker

Avgjørelse av klage på vedtak om kvote for lisensfelling av jerv..
Beslut om licensjakt etter bjørn i Norrbottens län 2018
Bestandsovervåking av gaupe 2018 – Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia
Brev fra NOF med kommentarer til FMTR sitt brev av 1.6.2018 til KLD om kongeørnprosjekt i Troms..
Erfaringer med bruk av nye virkemidler ved lisensfelling av jerv – anmodning om videreføring av prøveordn..
Faglig anbefaling vedrørende bruk av løs på drevet halsende hund ved lisensfelling og skadefelling av bjørn
Faglig tilrådning – klage på vedtak om kvote på lisensfelling av jerv i region 8 i 2018–2019
Fagsamling jerv Storfjord
Forvaltningsansvaret til Mattilsynet ved tap av beitedyr til rovvilt, presentasjon på Setermoen 13.9.2018
Kvote betinget skadefelling gaupe brunbjørn 2018/2019
Kvote for betinget skadefelling av brunbjørn 2018 – utvidelse av kvote
Kvote for betinget skadefelling av brunbjørn i regionene 6, 7 og 8 i 2018 – utvidelse av kvote
Kvote for lisensfelling av brunbjørn i 2018 – region 6, 7 og 8
Mattilsynet, Bardu 13.9.2018 – tap til bjørn i Bardu sommeren 2018
Melding om vedtak – dispensasjon fra båndtvang ved gitt skadefellingstillatelse av bjørn
Miljødirektoratet – avslag på søknad om skadefelling av gaupe i Lyngen kommune
NINA rapport 1519, antall familiegrupper, bestandsestimater og bestandsutvikling av gaupe i Norge i 2018
Om life eurolargecarnivores prosjekt
Referat fra evalueringsmøte bjørn, Bardu 13.9.2018
Rovviltnemnda i region 3, Oppland – gjennomgang av rovviltforliket 2011
Svar på bred om erfaring med bruk av nye virkemidler ved lisensfelling av jerv
Vedlegg til brev om betinget skadefelling

35/18 Orientering fra hvert av flyttsamelagene

Polmak flyttsamelag, Karasjok flyttsamelag og Kautokeino flyttsamelag orienterte nemnda. Flyttsamelagene var i det vesentlige samstemte i sine orienteringer.

Kautokeino flyttsamelag (Vest-Finnmark) trekker frem at det er ulike utfordringer, ulike driftsformer. Det er ikke tiltro i reindrifta til rovviltregistreringer og erstatningsberegninger. SNO er ikke tilstrekkelig tilstede for å dokumentere spor og registreringer av rovvilt. Det gis

ikke skadefellingstillatelser selv om det er skade i B-områder for rovvilt. De tok også opp problematikken rundt forvaltningen av jerv i grenseområdene mot Finland. De opplever at det er vanskelig å få registrert jerv her, og det har vært vanskelig å få skadefelling da jerven til tider er i Finland, til tross for at den dreper rein i Norge.» Flyttsamelaget peker på utfordringer rundt registrering og forvaltning av ørn. I Finnmark er det ingen registrering av ørn ved kysten, til tross for at dette er største skadevolder. Forebyggende arbeid er gjeting av flokken hele året, hver dag. Det er mye ekstraarbeid å dokumentere rovvilttap. Reindriften prøver å legge til rette for at SNO kan dokumentere tap i felt.

Polmak flyttsamelag fokuserte på A-områder for rovvilt. Det er problematisk med A-område for bjørn i kalvingsland for rein. De etterlyser vurderinger og tiltak der A-områder overlapper kalvingsland. Det er ikke samarbeid over landegrensene i rovviltpolitikken. Det er opprettet A-områder for predator på norsk side, og finske utøver er ikke orientert om dette. Det er observert hybridulver på russisk side nært opp til norsk grense. Utbygging av, og økt bruk av reinbeiteområder til industri, hytter, vindmøller, toppurer og reiseliv medfører aktivitet som resulterer i ødemark som gir økt konflikt mellom rovvilt og beitedyr. Næringa må være på linje med forvaltninga og gis større tyngde i rovviltforvaltninga, svar fra forvaltninga er i dag ovenfra og ned. Rovviltforvaltninga er basert på dokumenterte ynglinger – dermed må det brukes mye mer ressurser til å dokumentere ynglinger. Dagens innsats på dette feltet er alt for lavt slik det er i dag.

Karasjok flyttsamelag (reinbeitedistrikt 14, 14a og 16) støtter orienteringen fra de andre flyttsamelagene. Videre vil de tilføye at de har spilt inn om havørn til NRL. Flyttsamelaget vil ha mer fokus på havørn som tapsårsak i reindriften.

Utdrag fra invitasjonen

Rovviltnemndas ordinære møter er alltid åpne for de som ønsker å møte. Rovviltnemnda i region 8 er opptatt av å dra nytte av reindriften erfaringsbaserte kunnskap om reindriften og om rovvilt. Nemnda ønsker et tettere samarbeid med lokallagene i reindriften og med Sametinget. Med den bakgrunn vil nemnda spesielt invitere en representant fra hvert flyttsamelag samt en representant fra Sametinget til neste rovviltnemndsmøte.

Rovviltnemnda ber om en kort orientering fra hvert flyttsamelag om hvordan dere er organisert og hvordan dere jobber for å unngå tap av rein. Videre vil nemnda gjerne høre fra Sametinget hvordan dere jobber med rovviltrelaterte saker.

36/18 Sametinget og deres arbeid med rovviltrelaterte saker v/Berit Marie P. E. Eira

Det ble blant annet informert om Sametingets samarbeid over landegrensene med Sverige og Finland, samt om Sametingets strategier for rovviltpolitikken. Sametinget skal ha innflytelse i Norges rovviltpolitikk og rovviltforvaltning. Hovedmålet er en rovviltpolitikk som sikrer balanse mellom rovviltbestandene og bærekraftig samisk beitenæring. Det skal være minst mulig tap for beitenæringene. Bestandsestimatene for rovvilt må bli bedre og mer pålitelige. Det må innhentes tradisjonell kunnskap, og denne må brukes i forvaltningen.

Utdrag fra invitasjonen

Samme invitasjon til Sametinget som til flyttsamelagene.

Vedtak:

Rovviltnemnda gir Miljødirektoratet følgende tilrådning til kvote:

Gaupekvote i Troms og avtaleområdet i Nordland:

Kvote på to – 2 – gauper i B-området i kommunene Kvænangen, Nordreisa, Kåfjord, Storfjord, Lyngen, Tromsø, Balsfjord, Målselv, Lenvik, Dyrøy og Sørreisa. Det kan ikke felles mer enn én voksen tise, jakta stoppes når én voksen tise er felt.

Gaupekvote i Finnmark

Kvote på to – 2 – gauper i B-området i Finnmark. Det kan ikke felles mer enn én voksen tise, jakta stoppes når én voksen tise er felt.

Innstilling til vedtak:

Rovviltnemnda gir Miljødirektoratet følgende tilrådning til kvote:

Gaupekvote i Troms og avtaleområdet i Nordland:

Kvote på én – 1 – gaupe i B-området i kommunene Kvænangen, Nordreisa, Kåfjord, Storfjord, Lyngen, Tromsø, Balsfjord, Målselv, Lenvik, Dyrøy og Sørreisa.

Gaupekvote i Finnmark

Kvote på to – 2 – gauper i B-området i Finnmark. Det kan ikke felles mer enn én voksen tise, jakta stoppes når én voksen tise er felt.

37/8 Anbefaling av gaupekvote i Troms og Finnmark samt fastlandsdelen av Nordland sør til Rombaksbotn 2019

Rovviltnemndas saksfremlegg

Rovviltnemnda viser til sekretariatets saksfremlegg. I anbefaling av gaupekvote for Troms og avtaleområdet i Nordland vil rovviltnemnda legge mer vekt på å forebygge tap av sau og rein i B-området i Nord-Troms. Derfor tilråder rovviltnemnda kvote på en gaupe mer enn sekretariatets innstilling.

Saksfremlegg

Rovviltnemnda i region 8 skal fatte vedtak om anbefaling av kvote for kvotejakt på gaupe i Finnmark, Troms og fastlandsdelen av Nordland sør til Rombaksbotn. Sekretariatet ved fylkesmennene i Troms og Finnmark legger her frem saksfremlegg med en faglig tilrådning til kvote.

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på gaupe gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold.

Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge er i større og mindre grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr.169 om urfolks rettigheter nevnes.

Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Rovviltforliket av 2004 hadde sitt fundament i Stortingsmelding nr. 15 (2002–2003), rovvilt i norsk natur, og Stortingets behandling av denne gjennom innstilling S. nr. 174. Føringerne i disse to dokumentene er fulgt opp i rovviltforskriften som igjen er hjemlet i naturmangfoldloven og i viltloven. Naturmangfoldloven – som er Norges første lov om vern og bærekraftig bruk av naturen, både i og utenfor vernede områder, er ett av en rekke tiltak som følger opp den globale konvensjonen om biologisk mangfold. Velferden til viktige byttedyr for rovviltet, som tamrein og sau, er regulert gjennom lov av 19.6.2009 om dyrevelferd med tilhørende forskrifter.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. Denne todelte målsettingen støtter seg til formålsparagrafene i viltloven, naturmangfoldloven og rovviltforskriften:

Viltloven § 1 (lovens formål)

Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.

Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

Naturmangfoldloven § 1 (lovens formål)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Rovviltforskriften § 1 Formål

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Bestandsmål, rovviltnemndas myndighet og bakgrunnen for kvote – kvotejakt på gaupe

Rovviltnemnda har myndighet til å fastsette kvote for kvotejakt på gaupe når bestanden ligger over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for gaupe i regionen, jf. §§ 7 og 11 i forskrift av 18.3.2005 om forvaltning av rovvilt. Bestandsmålene er jf. forskriften også fordelt mellom fylkene i regionen. Bestandsmålsetning for region 8, er ti ynglinger av gaupe, hvorav fire ynglinger skal være i Finnmark og seks ynglinger i Troms. Ved vurdering av kvoter skal de fylkesvise bestandsmålene vektlegges, og søkes nådd det enkelte år. Bestandsmåloppnåelsen baseres på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de tre siste årene fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt. De tre siste årene er det registrert 9, 6 og 4 familiegrupper i region 8, og dette gir et snitt på 6,3 familiegrupper. Rovviltnemnda har dermed ikke myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe jf. rovviltforskriften. Det er da Miljødirektoratet som fatter vedtak om kvote, rovviltnemnda vedtar en anbefaling av kvote ovenfor Miljødirektoratet.

Kvoten for gaupe omfatter Nordland sør til Rombaken

I forvaltningsregion 7, Nordland, er det mål om 10 årlige ynglinger av gaupe. Her er det de tre siste årene registrert 6,5, 6 og 8,5 familiegrupper (gjennomsnittlig sju ynglinger i perioden 2016–2018). Fylkesgrensa mellom Nordland og Troms er ingen naturlig barriere for gaupe, f.eks. i 2011 delte Nordland og Troms én yngling, og i 2012 delte regionene to ynglinger. Rombaken er en mer naturlig grense, og derfor har rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 inngått en samarbeidsavtale blant annet om kvotejakt på gaupe:

Samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8

Rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 har inngått følgende avtale om kvotejakt på gaupe, lisensfelling av jerv, samt kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv:

1. Ved fastsetting av:

- kvote for jakt på gaupe,
- kvote for lisensfelling av jerv,
- kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv

i grenseområdene mellom Nordland og Troms, skal følgende område i Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms:

Fastlandsdelen av Tjeldsund kommune, hele Evenes kommune og den delen av Narvik kommune som ligger nord for Rombaken (fra Rombaksbotn går grensa for området i Norddalen opp til Ofotbanen og langs Ofotbanen til svenskegrensa).

2. Kvotevedtak i dette området fastsettes av rovviltnemnda i Troms, som en del av fellingsområdene på Troms-sida av grenseområdet.
3. Sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 skal ved utarbeidelse av saksframlegg for fastsetting av kvoter, legge vekt på:
 - bestandssituasjonen for de aktuelle artene i området,
 - fastsatt bestandsmål for de aktuelle artene i Nordland,
 - føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland
 - tapssituasjonen for sau og rein i området
4. Rovviltnemnda i region 7 skal gis anledning å komme med merknader til saken før det fattes vedtak om slike kvoter.
5. Kvotejakt og lisensfelling i dette området administreres av Fylkesmannen i Troms. Søknader om skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i dette området skal behandles av Fylkesmannen i Troms i nært samarbeid med Fylkesmannen i Nordland.
6. I de tilfeller der Direktoratet for naturforvaltning har myndigheten til å fastsette slike kvoter i en eller begge rovviltregionene, oppfordres det til at DN fatter vedtak i samsvar med denne avtalen. Det legges til grunn at rovviltnemnda i region 8 kan fatte vedtak om kvoter i det aktuelle området i Nordland også i tilfeller hvor myndigheten til å fastsette slike kvoter i region 7 er tillagt DN.
7. Denne avtalen gjelder for perioden 6.9.2012–1.6.2015. Ved avtalens utløp skal det vurderes evt. videreføring av tilsvarende samarbeid. Avtalen kan oppheves umiddelbart dersom en av nemndene ønsker dette.

På møte for rovviltnemnda i region 8 den 21.1.2015, sak 4/15 om samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8 ble det vedtatt at avtalen videreføres inntil en av partene sier den opp. Rovviltnemnda i region 7 vedtok på sitt møte den 20.5.2015 i sak 10/2015 videreføring av avtalen inntil en av partene sier den opp.

Nord i Nordland

I Nordland er forvaltningsplanen revidert i 2017, med justeringer vedtatt av nemnda 30.5.2018. Gaupe skal i Nordland forvaltes etter følgende prinsipper:

- Det regionale bestandsmålet for gaupe kan oppnås innenfor hele Nordlands fastland.

- Bestanden skal holdes nærmest mulig bestandsmålet og mest mulig spredt i fylket, ved målstyrt bruk av jaktkvoter.

- Byrdefordeling: Det skal legges stor vekt på at familiegrupper av gaupe skal spres, slik at byrden for beitebrukerne fordeles. Ingen reinbeitedistrikt skal ha mer enn to familiegrupper av gaupe per år. Små distrikt skal ikke ha mer enn en familiegruppe per år. Med små distrikt menes i denne sammenhengen: Skjomen, Frostisen, Duokta, Balvatn, Hestmannen/Strandtindene, Ildgruben og Byrkije. Prinsippet om byrdefordeling forutsetter at det åpnes for kvotejakt, selv om det bidrar til at det tar lengre tid før bestandsmålene nås.

- Når bestandsmålet for gaupe er oppnådd skal det åpnes for kvotejakt på gaupe i hele fylket. Dette skal bidra til å holde bestanden nærmest mulig bestandsmålet, og til byrdefordeling for saue- og reindriftsnæringene. Når bestandsmålet ikke er oppnådd skal det åpnes for en begrenset kvotejakt, hvor kvote målstyres til områder med betydelige tap av sau og tamrein. Samlet belastning av alle rovviltarter (inkludert kongeørn) skal vektlegges ved fastsetting av kvotestørrelse og fordeling.

- Utenfor fastlandet skal det åpnes for kvotefri jakt.

- Skadefelling av gaupe er aktuelt ved akutte skadesituasjoner. Viktige vurderingspunkt for skadefelling av gaupe: 1. skadeomfang; 2. skadepotensiale; 3. gaupebestanden i området; 4. om bestandsmålet er oppnådd.

Med bakgrunn i få registrerte familiegrupper og få registrerte gaupedrepte beitedyr de siste årene i Sør- Troms og samarbeidsområdet med Nordland, sammenstilt med at bestandsmålet ikke er oppfylt verken i Nordland eller i Troms, anbefaler ikke sekretariatet at det åpnes for kvotejakt i samarbeidsområdet i 2019.

Gaupe – overvåking og bestandssituasjon

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at kunnskapsgrunnlaget skal være best mulig jf. naturmangfoldloven § 8. Gaupebestanden i Norge blir hovedsakelig overvåket ved årlig å registrere antall familiegrupper, som er mordyr fulgt av årsunger. De fleste registreringer skjer på sporsnø. Registreringsperioden varer fra 1. oktober og ut februar. Årsaken til at registreringene ikke varer lenger, er at voksne dyr går sammen i paringstiden i mars, og derfor feilaktig kan bli vurdert å være familiegrupper. For dokumentasjon av familiegrupper må observasjoner av dyr, spor eller sportegn meldes til SNO, som da sender rovviltpersonell ut i felt.

Det benyttes avstandsregler for å skille registreringer av ulike familiegrupper fra hverandre. De siste årene har det Skandinaviske gaupeprosjektet (Scandlynx <http://scandlynx.nina.no/>) samlet inn nye data på forflytning hos gauper. Basert på denne kunnskapen er det foretatt en revidering av de gjeldende avstandsreglene. Lengden på avstandsreglene varierer med antall døgn mellom observasjonene, og det skilles mellom dynamiske og en statisk avstandsregel. De dynamiske avstandsreglene tar utgangspunkt i maksimal luftlinje avstand som hunngauper forflytter seg fra en dag til påfølgende dager. Den statiske avstandsregelen gjelder når det er

mer enn ti dager mellom observasjonene, og vil i praksis være ytterpunktene i et hjemmeområde for en hunngaue med unger.

Ut fra alle bekreftede observasjoner, både dokumenterte og antatt sikre, beregner Rovdata hvor mange familiegrupper som minimum lever i Norge det enkelte år. I 2017 fant de at det var fire familiegrupper i region 8, hvorav tre i Troms. I region 7 var det 8,5 familiegrupper.

For å beregne antall gauper i bestanden tas det utgangspunkt i antall familiegrupper. Omregningsfaktorene som brukes er 6,24 ($\pm 0,73$ SE) for nordlig reinsdyrområde og 6,14 ($\pm 0,44$ SE) for sørlig reinsdyrområde (Andrén m.fl. 2002, Andersen m.fl. 2003). Sørlig reinsdyrområde regnes i denne sammenheng nord til og med Lenvik, Balsfjord og Målselv, mens nordlig reinsdyrområde regnes nordover fra Karlsøy, Tromsø, Lyngen og Storfjord.

Scandlynx har utviklet en modell for å beregne gaupebestandens utvikling over tid (Nilsen m.fl. 2011). Ny metodikk for å registrere familiegrupper som danner data for denne modellen blir beskrevet i Brøseth og Tovmo (2013). Når bestanden ligger rundt bestandsmål, tyder estimatene fra modellen på at bestanden skal holdes stabil ved å høste 0,43 voksne hunndyr per familiegruppe, totalt 1,27 dyr per familiegrupper (Nilsen m.fl. 2011). Mellom 1.1.2018 og 25.9.2018 var det i Nordland 40 sau og lam som ble dokumentert eller antatt tatt av gaupe. Ett av disse i samarbeidsområdet med region 8. I Troms var det i samme periode 30 sau og lam som ble dokumentert eller antatt tatt av gaupe, 25 av disse i samme situasjon i innhegning i Kvæningen. I Finnmark er en sau antatt tatt av gaupe i samme periode.

I perioden 1.10.2017–25.9.2018 var det i Finnmark 79 rein som ble dokumentert/antatt drept av gaupe. I Troms var tilsvarende tall 52, og i Nordland 105, ingen av dem i samarbeidsområdet med Nordland.

Det er en usikkerhet knyttet til neste års registrering av gaupe, dersom et gitt antall gauper tas ut av bestanden. Denne usikkerheten vurderer sekretariatet at i første rekke ligger i årlige variasjoner i ynglesuksess hos gaupe, og ikke i så stor grad i dataene som på nåværende tidspunkt danner beslutningsgrunnlaget.

Gjennom en sammenstilling av forskning på gaupas bestandsdynamikk i Skandinavia over en periode på ti år (Andersen m.fl. 2013) er det for alle gaupebestander som helhet beregnet et årlig vekstpotensial på omtrent 20 prosent ($\lambda=1,20$), men med en betydelig grad av variasjon mellom regioner, år, og individuell variasjon i rekruttering av avkom. Videre viser Andersen m.fl. (2013) i en teoretisk beregning at en avskytning på 16,7 % av estimert bestand før jakt opprettholder en stabil bestand, når det tas hensyn til dødeligheten av voksne hunngauper i perioden februar til mai. Dette forutsetter lik inn- og utvandring og at uttaket av voksne hunngauper ikke er for høyt. Selv om vi mangler finskala kunnskap om aldersbesetning av hunngauper, fødselsrate, overlevelse, og tids- og romlighetsvariasjon i byttedyr, kan det tyde på at tilgang til byttedyr er relativt stabil og oversiktlig i Troms, og mer avhengig av sesong og ikke så oversiktlig i Finnmark (Walton m.fl. 2016). Dvs. at en kan forvente en mer stabil produksjon og rekruttering av avkom i Troms enn i Finnmark. På bakgrunn av overnevnte, samt vurderingene av tapssituasjonen i dette saksframlegget, vurderer sekretariatet at kunnskapsgrunnlaget er godt. Derfor, vurderer sekretariatet beslutningsgrunnlaget som tilstrekkelig, føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 blir dermed ikke tillagt vekt.

Naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning sier at «en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Over er det vist at det finnes vesentlig kunnskap om gaupebestandens respons på jakttrykk, og om overlevelse og reproduksjon hos gaupe. Vi har også mye kunnskap om gaupas predasjonstakt på ulike byttedyr og på samspillet mellom gaupe og jerv. Mye av dette er samlet i Mattisson m.fl. 2015, Odden m.fl. 2014, Walton m.fl. 2016, og Linell og Tveraa (2015). Sekretariatet legger til grunn at bestandsmålet for gaupe skal nås og opprettholdes innenfor A-området for gaupe, sekretariatet har vurdert at foreslått kvote for kvotejakt på gaupe i region 8 ikke er til hinder for dette, og at kvoten dermed heller ikke er i strid med prinsippet i naturmangfoldloven § 10.

Naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver sier at «tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter». Rovviltnemnda skal forholde seg til bestandsmålet som er et kompromiss mellom

beitenæring og rovvilt, fastsatt i rovviltforskriften § 4. Rovviltnemnda skal sikre en bærekraftig forvaltning av rovvilt samtidig som hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser ivaretas, blant annet slik at en i størst mulig grad kan fortsette med beitedyr i utmark. Kvotejakt påvirker gaupebestanden, det dreier seg likevel om regional gaupeforvaltning innen nasjonale rammer som igjen er bygd på internasjonale avtaler, dette mener sekretariatet gjør at et kostnadsspørsmål ved evt. miljøforringelse ikke blir relevant i denne sammenheng.

Naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder sier at «for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold gir de beste samfunnsmessige resultater». Innenfor fastsatte rammer jf. den todelte målsettingen om rovvilt og beitedyr har rovviltnemnda gitt klare føringer for en tydelig arealdifferensiert forvaltning. Kvotejakt gir forutsigbarhet og det er etter sekretariatets vurdering mer samfunnsøkonomisk enn skadefelling.

Kvotejakt på gaupe er ordinær jakt med hjemmel i viltloven § 9 i den forstand at jakten utøves på en art som oppfyller høstingskriteriene som er fastslått i naturmangfoldloven § 16. Høsting (jakt) kan bare tillates når arten produserer et høstingsverdig overskudd. I tillegg skal det blant annet legges vekt på skade som arten gjør. Der rein og gaupe i region 8 er til samme tid, er det å forvente at rein er det viktigste byttedyret til gaupe (Mattisson, m.fl. 2011).

Hensikten med å iverksette kvotejakt, er å begrense veksten og/eller utbredelsen av gaupebestanden, for slik å begrense skadene gaupe påfører bufe- og tamrein. For at den skadereduserende effekten skal være størst mulig er det viktig at kvotejakten i sterk grad styres mot områder med skade på sau og rein.

Andelen voksne hunngauper som får fram unger, kan variere en del mellom år. I enkelte år vil en stor andel av de voksne hunnene få fram unger, mens det i andre år er en mindre andel som klarer dette. Tilgang til rein vinteren før fødsel av unger, og tilgang til rein vinteren etter fødsel påvirker sterkt sannsynlighet for at gaupe får avkom, og at avkom blir rekruttert til

bestanden (Walton m. fl. 2016). Dette avhenger av både årlige variasjoner i klima og migrasjonsmønstre av rein innenfor revirarealene til gaupe, og tilgang til alternativt byttedyr om rein ikke er tilgjengelig om vinteren (Mattisson m.fl. 2015, Tveraa og Linell 2015, Walton m.fl. 2016). I tillegg er det mer sannsynlig at eldre hunngauper får avkom enn yngre gauper (Nilsen m. fl. 2012).

Tap av beitedyr til gaupe siste år samt erfaringer fra tidligere år, taler for at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en arealdifferensiert forvaltning, enn å åpne for begrenset kvotejakt i B-områder.

Finnmark – beregning av jaktkvote

Bestandsmålet i Finnmark er på 4 familiegrupper av gaupe. De tre siste årene er det registrert 1,3 familiegrupper i snitt (3, 0 og 1). Dokumentert tap av rein til gaupe sist vinter indikerer at bestanden er noe høyere enn registreringene viser. Det ble dokumentert 72 rein tatt av gaupe i Finnmark sist vinter. Skadene er fordelt over store deler av Finnmark. Majoriteten av skadene er i A-området og langs grensene til B-området.

Rovviltforskriften § 7 sier at rovviltnemndens vedtak om kvotejakt skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rovvilt, data om biologiske forhold, bestanden og skade- og konfliktsituasjonen, jf. forskriften § 3 tredje ledd og § 6. Rovviltnemnda har gitt føringer i sin forvaltningsplan om at bestandsmålet for gaupe skal nås og opprettholdes i A-området. Det foreslås derfor at det kun åpnes for jakt i B-området med følgende kvote:

To – 2 – gauper hvorav maksimalt én – 1 – voksen hunngaue. Jakta stopper i Finnmark dersom det felles én voksen hunngaue.

Troms og nordre del av Nordland – beregning av jaktkvote

Bestandsmål for Troms er 6 familiegrupper. De siste tre årene er det registrert 5 i snitt (6, 6 og 3 i henholdsvis 2016, 2017 og 2018). Dette tilsvarer en totalbestand i Troms i 2018 før jakt på ca. 31 gauper.

Med å bruke funksjon i Andersen m.fl. 2003 blir bestandsstørrelse før jakt i 2019:

$$N_{t+1} = (N_t - \text{Jakt}) * \lambda$$

Hvor N_{t+1} er populasjonsstørrelse i 2019, N_t er populasjonsstørrelse i 2018, Jakt er antall dyr drept under jakt i 2018, og λ er tilvekstrate som Andersen m.fl. gir som 1,2.

Bestandsstørrelse i 2019 før jakt = $(31 - 1) * 1,2 = 36$ individer.

Siden bestandsmålet i Troms tilsvarer omkring 37 gauper), har vi beregnet at det vil være omtrent én gaupe under bestandsmålet for Troms ved kvotejaktstart. Det betyr at vi forventer å ha seks ynglinger i Troms registreringssesongen 2018/2019.

Vi bemerker at det ikke er eksakt vitenskap å regne seg fra antall familiegrupper til antall individer. Tilfeldigheter, slik som hvor mange av hunnene i bestanden som får frem unger det enkelte år, vil spille en større rolle når en regner på bestanden i et forholdsvis lite område, enn om en regner på bestanden i for eksempel Norge samlet. Vi bemerker samtidig at det i februar

2018 ble registrert en familiegruppe i samarbeidsområdet med Nordland, i Evenes, rovbaser ID: R509237. Videre at det sesongen 2017/2018 ble registrert en familiegruppe på svensk side, ved Torneräsk. Dette var to ynglinger registrert nær Troms, som ikke inngår estimatet over antall individer i Troms.

Rovviltnemndas forvaltningsplan av 10.10.2013 har klare føringer på at bestandsmålene skal nås innenfor A-områdene, mens det skal være ett høyt trykk på uttak i B-områdene. En lav bestand taler for at gaupekvoten for Troms og samarbeidsområdet med Nordland i 2018 må settes lavt, slik at gaupebestanden igjen kan nå bestandsmålet.

Dokumenterte tap til gaupe er lavest sør i regionen. Derfor vil ikke sekretariatet tilrå å åpne for kvotejakt på gaupe sør for Målselv, Sørreisa og Dyrøy.

Sekretariatet mener en kvote på én gaupe i nordlige B-område for gaupe i Troms, ikke vil være skadelig for bestandens overlevelse, og at en vil kunne forvente å ha omtrent seks familiegrupper i Troms i 2019/2020, med dette uttaket.

38/18 Resultater i kadaverhundprosjektet og litt om Norsk viltskadesenter v/Erlend Winje, NIBIO

Se presentasjoner.

39/18 Presentasjoner fra organisasjonen i landbruket: Erfaringer etter skadesituasjoner til bjørn, hva fungerer og hva fungerer ikke?

– **Vedtak** –
Presentasjonen fra Bondelaget blir fulgt opp i nemnda.

40/18 Dialogforum/samarbeidsforum der næring og forvaltning møtes. Møtet definerer rammer for et slikt forum

– **Vedtak** –
Rovviltnemnda setter av plass for *Forum beitenæring og rovviltforvaltning* i sitt årlige marsmøte. Rovviltnemnda oppfordrer sau- og reinnæringa til å melde inn tema for forumet.

41/18 Reindriftskonferanse – veien videre. Innledning ved Erlend Winje, prosjekt Dyr i drift

– Vedtak –

Rovviltnemnda ser potensiale for en fast (årlig eller annethvert år) nasjonal reindriftskonferanse. Konferansen bør arrangeres i regionen, som har 80 prosent av Norges reindrift. Det er naturlig å samarbeide med Nord-Sverige og Nord-Finland. Rovviltnemnda ser på muligheten for å bidra i et slikt arrangement. Det er realistisk å holde neste konferanse i 2020.

Saksfremstilling

Prosjektet dyr i drift ved Erlend Winje skriver:

Målgruppe

Tenker at dette er primært næringsutøvere. Forskere, forvaltere og andre er naturligvis velkomne som deltakere, og disse er også naturlig å ha med som foredragsholder. For disse gruppene fins det flere typer konferanser som omhandler reindrift, men det fins ikke, så vidt jeg vet, konferanser spesielt for utøverne.

Tema

Ser for meg at det er naturlig å ta for seg både erfaringsbasert og naturvitenskapelig kunnskap om reindrift generelt. I dette ligger både utfordringer knyttet til rovvilt og arealbruk, men også teknologi, økonomi, helse, hms osv.

Sted og tid

Vi har tidligere snakket om å ambulere mellom Finnmark og Troms. Det å samarbeide med Nord-Sverige og Nord-Finland har også vært nevnt. Dersom utøverne er målgruppen er det dette som bestemmer møtestedene. Ser for meg at det kan bli en utfordring å få reindrifutøvere fra Nord-Norge til å møte eksempelvis i Kiruna eller i Rovaniemi (og visa versa). Eller få utøvere fra Nordland og sørover til å komme til Troms eller Finnmark. Dersom reiseavstandene blir for store uteblir utøverne og vi sitter igjen med en konferanse som består av forskere og forvaltere. Tror derfor at det innledningsvis i hvert fall bør tenkes regionalt, dvs. en veksling mellom Tromsø og eksempelvis Karasjok/Kautokeino. Tror også at vi må passe oss for å arrangere dette for ofte. Dette er krevende å arrangere og en bør sikre seg at en har tilstrekkelig med nytt stoff å komme med slik at konferansen blir attraktiv nok.

Finansiering

Tidligere har dette blitt finansiert av FKT- og RUF-midler. Dette syns jeg fortsatt er en fornuftig løsning. Pr dato ser jeg ingen andre åpenbare løsninger på dette.

Arrangør

Det er viktig at den som tar på seg å være arrangør både har en del kunnskap om reindrift og et nettverk opp mot aktuelle parter (næring, forskning, forvaltning, finansierer etc.). Videre er det viktig å kunne sikre kontinuitet og at arrangementet kan gjennomføres både i Finnmark og i Troms.

Til nå har NIBIO hatt ansvaret for gjennomføring (kun i Troms). Fordelen med at slike institusjoner gjør dette er at de kan sikre faglig kompetanse og kontinuitet. Ulempen er at det er kostbart. Det kunne vært naturlig å spørre næringa først (NRL) om de ønsker å ta dette

ansvaret. Uansett er NIBIO villig til å fortsette dette arbeidet, eventuelt i samarbeid med andre (eks NRL).

42/18 Diverse orienteringer fra prosjekt Dyr i drift

43/18 Kongeørnprosjektet – oppfølging av Stortingets flertallsmerknader

– Vedtak –

Rovviltnemnda vil sende brev til Stortinget v/stortingspresidenten, med kopi til Klima- og miljødepartementet ang. departementets oppfølging av Stortingets flertallsmerknader om kongeørn 6. juni 2016.

Brevet har følgende innhold:

Rovviltnemnda for region 8 etterlyser oppfølging av Stortingets to flertallsmerknader om kongeørn

Rovviltnemnda for region 8 viser til Stortingets to flertallsmerknader om kongeørn 6. juni 2016, i Innst. 335 S (2015–2016)

1. *Flertallet [Ap, H, FrP, KrF og SP] ber Klima og miljødepartementet sende på høring forslag til endringer i bestemmelsene om skadefelling, som målrettet kan bidra til færre tap av beitedyr til kongeørn i områder med særskilt skadeomfang.*
2. *Flertallet [H, FrP, KrF og SP] ber regjeringen også igangsette en forsøksordning for forvaltning av kongeørn innenfor rammene av rovviltforliket. En ordning begrenses til områder på Fosen-halvøya og i Troms, hvor kongeørn er stedvis en stor utfordring for beitedyr. En slik forsøksordning vil bidra til verdifull kunnskap om forvaltningspraksis.*

Rovviltnemnda viser til høringsbrev fra Klima- og miljødepartementet av 21.6.2017, *Høring av endringer i rovviltforskriften – skadefellingsbestemmelsen for kongeørn og kongeørnprosjekter*. KLD mottok 29 svar på høringen som hadde høringsfrist 4.9.2017. Rovviltnemnda mener det er uheldig at ikke KLD har konkludert offentlig etter høringen.

Vi vil også kommentere at KLD i høringsbrevet på s. 2 skriver:

Stortinget har gjennom sine beslutninger lagt føringer for at videre studier og kunnskapsinnhenting skal videreføres på Fosen og i Troms, samt at det skal igangsettes en forsøksordning for forvaltning av kongeørn innenfor rammene av rovviltforliket, begrenset til de samme områdene.

Dette er etter rovviltnemndas syn en sammenblanding av Stortingets to flertallsmerknader om kongeørn, som svekker gjennomføringen av begge. Flertallsmerknad 1 må etter vår oppfatning gjelde nasjonale endringer i rovviltforskriften § 12. Hvilke områder som har særskilt skadeomfang vil kunne endres over tid. En avgrensning til Fosen og områder i Troms er ikke dekkende for områder med særskilt skadeomfang. Siden 6. juni 2016 er det i Finnmark dokumentert/antatt, etter undersøkelse utført av Statens naturoppsyn, at 282 rein er drept av kongeørn. Dette antallet er en brøkdel av hva som sannsynliggjøres drept av kongeørn. Reindriftsåret 2016/2017 ble det i Finnmark erstattet 3490 rein som drept av kongeørn (Rovbase per 25.10.2018). Dette utgjør 38 prosent av all rovvilterstatning i fylket. Erstatning til gaupe, jerv, bjørn, ulv og uspesifisert rovvilt utgjør resten.

Dersom det jf. flertallsmerknad 1 gjøres nasjonale endringer i rovviltforskriften § 12, myntet på områder med særskilt skadeomfang. Da vil flertallsmerknad 2, med forsøksordning i områder på Fosen og i Troms, blant annet kunne evaluere effekten av endringene i rovviltforskriften § 12. Det vil kunne danne et viktig grunnlag for retningslinjer til den endrede § 12 i rovviltforskriften.

Konklusjon

Klima- og miljødepartementet har ikke gjort endringer i bestemmelsene om skadefelling av kongeørn. De har ikke konkludert etter høringen. I Troms har ikke KLD eller Miljødirektoratet iverksatt noen forsøksordning for forvaltning av kongeørn. Rovviltnemnda mener manglende oppfølging av flertallsmerknadene kan være et demokratisk problem. Vi ber om at stortingspresidenten følger opp denne saken.

44/18 Rovviltnemnda i region 8 melder behov for styrket SNO i Finnmark

– Vedtak –

Rovviltnemnda vil sende brev til Klima- og miljødepartementet, med melding om behov for styrket SNO i Finnmark.

Brevet har følgende innhold:

Rovviltnemnda i region 8 melder behov for styrket SNO i Finnmark

Rovviltnemnda for region 8 hadde møte i Vadsø den 12.10.2018. På møtet var flyttsamelagene fra Polmak, Kautokeino og Karasjok representert. Der var også Sametinget og Finnmark bondelag representert. Blant temaene som ble tatt opp på møtet var kadaverdokumentasjon og registrering av rovvilt.

Det ble for rovviltnemnda klart at SNO i Finnmark ikke har kapasitet til å dokumentere rovvilttap i felt, slik reindrifta ønsker. Åstedsbefaring på skadestedet er det normale ellers i landet. I dag er det vanlig praksis i Finnmark at reindrifta om vinteren må ta kadavrene ned fra fjellet, og mellomagte disse i containere før SNO-personell undersøker disse. Dette gjør at en tar maten fra rovviltet som har drept reinen. Rovviltet må da drepe en ny rein.

Manglende åstedsbefaring gjør at SNO mister helhetsbildet, og dermed muligheten for å se flere kadaver i sammenheng, ut fra hvor og hvordan de ligger. Det gjør at kadaver som ved åstedsbefaring hadde blitt satt til «antatt rovvilt», ikke når opp i denne kategorien når de er fjernet fra stedet. Antall kadaver dokumentert/antatt rovvilt blir da færre enn de ville blitt ved kontroll i felt.

I reindrifta er det ikke tiltro til rovviltregistreringer. Det må settes inn langt større ressurser på å dokumentere ynglinger av gaupe og jerv, på å samle DNA fra bjørn og på å registrere ørnebestanden.

Rovviltnemnda viser til en foreslått styrking av rovviltarbeidet over statsbudsjettet. Vi melder i den forbindelse et behov for mer ressurser til feltarbeid for SNO og rovviltkontakter i Finnmark.

45/18 Møteplan 2019

Vedtak:

Møteplan 2019

Dato	Saker (ikke uttømmende)	Sted
Februar	Prioritering av FKT-midler 2019	e-post
28.–29.3	Forum beitenæring og rovviltforvaltning, skadefellingskvoter, nemnda evaluerer sin egen oppfølging av forvaltningsplanen siste år	Tromsø
7.5	Anbefaling lisensfellingskvote bjørn, lisensfellingskvote jerv	Vadsø
10.10	Kvotestruktur for kvotejakt på gaupe, evt. anbefaling av kvote	Alta

Rovviltnemndas møteplan

Rovviltnemnda ønsker allerede nå å sette møteplanen for 2019. Nytt av året er at rovviltnemnda vil gjøre prioritering av FKT-midler per e-post. Dette for å få en så rask behandling som mulig etter at supplerende tildelingsprev gir planleggingsrammer medio februar.

Den 28.–29. mars vil rovviltnemnda ha sitt største møte i 2019. På dette møte ønsker nemnda spesielt å legge til rette for taletid til eksterne, både fra beitenæring, forvaltning, forskning og eventuelle andre interessenter som måtte ønske. Rovviltnemnda har lagt det årlige samarbeidsforumet for beitenæring og rovviltforvaltning til dette møtet.

På grunn av permisjon i sekretariatet sommeren 2019, er det hensiktsmessig å flytte frem sommermøtet noe, mot hva som har vært vanlig dato for dette møtet. Derfor settes dette møtet til 7. mai. Det planlegges styringsgruppemøte i prosjektet Næring og rovvilt i Finnmark den 6. mai. Møtene legges til Vadsø.

Høstmøtet settes til 10. oktober. Dette møtet legges til Alta.